

ע"פ 8381/17 - מדינת ישראל, טל איכילוב נגד טל איכילוב, מדינת ישראל, פלוגי

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייט

ע"פ 8381/17

ע"פ 8431/17

כבוד המשנה לנשיאה ח' מלצר
כבוד השופט ע' פוגלמן
כבוד השופט י' אלרון

לפני:

מדינת ישראל
טל איכילוב

המערערת ב-ע"פ 8381/17:
המערער ב-ע"פ 8431/17:

נגד

טל איכילוב
1. מדינת ישראל
2. פלוגי

המשיב ב-ע"פ 8381/17:
המשיבים ב-ע"פ 8431/17:

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה ב-
ת"פ 19536-12-16 מיום 14.9.2018 שניתן על ידי כב'
השופט ע' קוטון

י"ב בניסן התשע"ח (28.3.2018)

תאריך הישיבה:

בשם המערערת ב-ע"פ 8381/17 עו"ד מורן פולמן
והמשיבה ב-ע"פ 8431/17:

בשם המערער ב-ע"פ 8431/17
והמשיבה ב-ע"פ 8381/17

בשם משיב 2 ב-ע"פ 8431/17: אין התייבבות

בשם שירות המבחן למבוגרים: גב' ברכה וייס

פסק-דין

השופט י' אלרון:

לפנינו ערעור וערעור שכנגד על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (השופט ע' קוטון) בת"פ 19536-12-16 מיום 14.9.2017, במסגרתו נגזרו על המערער בע"פ 8431/17 והמשיב בע"פ 8381/17 (להלן: המערער) 22 חודשי מאסר בפועל לצד עונשים נלווים.

עובדות כתב האישום המתוקן

1. ביום 16.3.2017 הורשע המערער, על פי הודאתו במסגרת הסדר טיעון, בעבירת חבלה חמורה בנסיבות מחמירות (שימוש בנשק קר), לפי סעיפים 333 ו-335(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין).

לפי עובדות כתב האישום המתוקן, על פיו הורשע המערער, דקר הלה את המתלון בעינו ובראשו באמצעות חפץ חד, עת הלך האחרון לכיוון ביתו. בעוד המתלון ניסה להתגונן, המשיך המערער לתקוף אותו. כעבור זמן מה, הרפה המערער מהמתלון, ועזב את המקום. כן צוין בכתב האישום המתוקן כי בין המערער למתלון היכרות מוקדמת, ובעבר התגלע סכסוך בין השניים.

כתוצאה מהדקירות ומהתקיפה, נגרמו למתלון חבלות חמורות, ביניהן: חתכים מסביב לשתי עיניו, פצע חדירה עמוק בעין שמאל, חתך בגבה הימנית, שברים בפנים, ופצעים וחתכים בגב כפות ידיו. בעקבות פגיעות אלו, נזקק המתלון לטיפול רפואי, שכלל, בין היתר, ניתוח בעינו השמאלית.

2. הסדר הטיעון בין הצדדים לא כלל הסכמה לעניין העונש. לצד זאת, נרשמה הסכמה עובדתית ביניהם, לפיה בשנת 2014 התרחש אירוע, במהלכו החזיק המתלון סכין, והמערער חשש מפניו.

תסקירי שירות המבחן ותסקיר נפגע העבירה

3. לאחר הרשעת המערער, נערכו בעניינו מספר תסקירים על-ידי שירות המבחן, מהם עולה כי הוא לוקח אחריות על ביצוע העבירה, חש חרטה, וכלשון האמור בתסקיר, "תחושות ראשוניות של בושה ואשמה", וכן מפגין אמפתיה מסוימת כלפי המתלונן בגין הפגיעות והנזק שגרם לו.

בנוסף, ציין קצין המבחן כי המערער הביע רצון להשתלב בהליך טיפולי ובהליך של "צדק מאחה", שלא יצא לפועל בשל סירוב המתלונן להשתתף בהליך שכזה.

4. מנגד, נאמר בתסקירים כי למערער נטייה לבצע עבירות אלימות, ואינו נרתע מלבצען, כעולה מעברו הפלילי, המונה שש הרשעות קודמות בעבירות אלימות בין השנים 1999-2010, ומשני עונשי מאסר בפועל שנגזרו עליו בעבר ורוצו בדרך של עבודות שירות.

עוד התרשם קצין המבחן כי "ברקע להתנהלותו הפסולה [של המערער - י' א'] עמדו גורמים רגשיים", וכי "לא ניתן לשלול שברקע להתנהלותו הפסולה עמדה הזדהות עם נורמות וערכים עברייניים, לפיהם שימוש באלימות הינו לגיטימי בנסיבות מסוימות", כלשון התסקיר.

5. על רקע כל האמור, העריך קצין המבחן את הסיכון הנשקף מהמערער להישנות עבירות דומות כ"בינוני", וציין כי הסיכון עשוי "להצטמצם בעקבות התערבות טיפולית אינטנסיבית, ממוקדת בתחום של שליטה בכעסים".

משכך, המליץ קצין המבחן בתסקיריו על דחיית מועד מתן גזר הדין לצורך שילוב המערער בהליך טיפולי.

6. בהתאם, דחה בית משפט קמא את מועד מתן גזר הדין פעמיים לצורך עריכת תסקירים משלימים ובחינת קיומו של הליך של "צדק מאחה" או הליכים טיפוליים, וזאת בניגוד לעמדת המערער בע"פ 8381/17 והמשיבה 1 בע"פ 8431/17 (להלן: המשיבה), אם כי משך הדחיה היה קצר מזה שהתבקש על-ידי קצין המבחן.

כמו כן, בית משפט קמא לא קיבל את המלצת קצין המבחן בתסקירו האחרון מיום 5.9.2017 לדחייה נוספת במועד מתן גזר הדין לצורך שילוב המערער בסדנה טיפולית.

7. במקביל, נערך תסקיר נפגע עבירה בעניינו של המתלונן, ממנו ניתן ללמוד כי הלה סובל "מהשלכות קשות של הפגיעה בו במישור הנפשי, התפקודי והכלכלי", תוך שצוין כי "התקיפה גרמה לשינוי דרמטי באורחות חייו ובדימויו העצמי, והוא שרוי מאז במצוקה קשה אשר בלתי ניתנת להכלה". לאור זאת, הומלץ כי ענישת המערער תכלול פיצוי משמעותי למתלונן.

גזר הדין של בית משפט קמא

8. לאחר עיון בתסקירים ושמיעת טיעוני באי כוח הצדדים והמערער עצמו, שהביע צער על מעשיו, גזר עליו בית משפט קמא את העונשים כדלקמן: 22 חודשי מאסר בפועל בניכוי ימי מעצרו; עשרה חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים שלא יעבור כל עבירת אלימות מסוג פשע; חמישה חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים שלא יעבור כל עבירת אלימות מסוג עוון, לרבות איומים ולמעט עבירת תגרה לפי סעיף 191 לחוק העונשין; ופיצוי למתלונן בסך של 25,000 ש"ח.

9. בגזר הדין התייחס בית משפט קמא לפגיעה בערכים המוגנים, בכלל זה לפגיעה בשלמות הגוף, בשלוות הנפש, בביטחון האישי ובכבוד האדם, ולצורך למגר מעשי אלימות.

כן הדגיש בית משפט קמא את חומרת מעשיו של המערער, בציינו כי "נעשו באישון לילה כלפי המתלונן בו פגש באקראי מבלי שקדמה למעשים התגרות כלשהי מצד המתלונן", כלשון גזר הדין, תוך שהוסיף כי לא ניתן לראות באירוע משנת 2014, במהלכו איים המתלונן על המערער, כנסיבה מוצדקת להתנהגות האחרון.

עוד שקל לחובת המערער את עברו הפלילי ואת עונשי המאסר בפועל שנגזרו עליו בעבר ואותם ריצה במסגרת עבודות שירות, ואשר לא היה בהם כדי להרתיעו מביצוע העבירה במקרה דנן.

10. יחד עם זאת, מנה בית משפט קמא שיקולים לקולא, בכלל זה את הודאת המערער, אותה ראה כמבטאת נטילת אחריות והבעת חרטה, ואשר הובילה לחסכון בזמן שיפוטי וייתרה את הצורך בהעדת המתלונן. עוד התייחס בית משפט קמא לתסקירי שירות המבחן, שפורטו לעיל, מהם נלמד על נכונות המערער ליטול חלק בהליך של "צדק מאחה".

בנוסף, התחשב בית משפט קמא בנסיבותיו האישיות של המערער, בדגש על מצבו הרפואי; בפרק הזמן בו היה נתון במעצר; בשחרורו בתנאים מגבילים אותם לא הפר; ובפרק הזמן שחלף מהרשעתו האחרונה.

11. לנוכח כל האמור, קבע בית משפט קמא את מתחם העונש ההולם על בין 18-40 חודשי מאסר בפועל, וגזר עליו את העונשים כאמור.

על גזר דין זה הוגשו ערעור המערער על חומרת העונש וערעור המשיבה על קולת העונש, וכל אחד מטעמיו ונימוקיו.

טיעוני הצדדים

12. בערעור על חומרת העונש וגובה הפיצוי שהוטל עליו, טען המערער כי שגה בית משפט קמא עת לא אפשר לו להתחיל הליך שיקום טרם נגזר דינו, וזאת בניגוד להמלצת שירות המבחן.

עוד נטען על-ידי המערער כי בית משפט קמא שגה בקביעתו כי לא קדמה למעשי המערער התגרות מצד המתלון, וזאת לנוכח התנהלותו של האחרון באירוע משנת 2014, אשר, לשיטת המערער, עולה לכדי התגרות. בהקשר זה, הפנה המערער לתסקיר שירות המבחן, לפיו המערער ציין כי חשש מהמתלון, ולכן תקף אותו באמצעות מפתחות שהיו בידיו.

כן הדגיש המערער כי מדובר במעשה אקראי ולא מתוכנן, כאשר לא הצטייד בנשק קר מבעוד מועד על מנת לעשות בו שימוש.

בנוסף לאמור לעיל, שב המערער וציין את מכלול נסיבותיו האישיות, כפי שבאו לידי ביטוי בפני בית משפט קמא, והדגיש כי לא ריצה בעבר עונש מאסר מאחורי סורג וברית.

לעניין הפיצוי בו חויב לשלם למתלון, טען כי נקבע באופן שרירותי, ללא שהונחו בפניו הנתונים המתאימים לצורך כך.

13. מנגד, ערעור המשיבה נסוב, כאמור, על קולת העונש שנגזר על המערער. על פי הנטען, עונש המאסר בפועל שנגזר אינו הולם את מדיניות הענישה הראויה בעבירות אלימות חמורות, וכן את חומרת מעשיו של המערער והאכזריות אותה הפגין כלפי המתלון, כמתואר במסכת העובדתית שבכתב האישום.

בתוך כך, הדגישה המשיבה את הנזקים הקשים שנגרמו למתלון כתוצאה מתקיפתו האלימה והחבלות שנגרמו לו עקב כך.

עוד מנתה המשיבה בנימוקי הערעור, בין היתר, את חומרת נסיבות ביצוע העבירה, ביניהן היות האירוע מתמשך; עברו הפלילי של המערער; והעובדה כי לא למד את לקחי העבר מעונשי המאסר בפועל שהוטלו עליו ורצו במסגרת עבודות שירות.

לנוכח כל האמור, טענה המשיבה כי יש לשים דגש מיוחד על שיקולי גמול והרתעת עבריינים הפותרים סכסוכים בדרך אלימה תוך שימוש בנשק קר. משכך, עתה להחמרת עונש המאסר בפועל שנגזר על המערער, באופן שיהא בין ארבע לשש שנות מאסר בפועל.

דיון והכרעה

14. לאחר עיון בערעורי הצדדים, ושמיעת טיעוניהם וטיעוני קצינת שירות המבחן בפנינו, באנו לכלל מסקנה כי דין הערעור על חומרת העונש להידחות, ואילו דין הערעור על קולת העונש להתקבל בחלקו.

15. הלכה היא כי אין ערכאת הערעור נוטה למצות את הדין עם הנאשם, וכי אין היא נוהגת להתערב בחומרת העונש שנגזר עליו בערכאה הדיונית, אלא בנסיבות בהן גזר הדין מגלה סטייה מהותית ובולטת או חריגה קיצונית מהענישה המקובלת במקרים דומים (ע"פ 105/17 זיתוני נ' מדינת ישראל, פסקה 2 לחוות-דעתי (26.12.2017)).

יחד עם זאת, אנו סבורים כי עניינו של המערער נמנה עם אותם מקרים המצדיקים את התערבותנו כערכאת ערעור, לנוכח קולת העונש שנגזר במקרה דנן, שאינו עולה בקנה אחד עם חומרת מעשיו והחבלות הגופניות והנפשיות שנגרמו למתלונן.

16. הפסיקה הדגישה לא אחת את החומרה הטמונה בנקיטת אלימות לצורך פתרון סכסוכים, תוך עשיית דין עצמי והתעלמות מהוראות החוק (ראו, למשל, ע"פ 6557/17 יהודה אוהיון נ' מדינת ישראל, פסקה 21 (10.1.2018)). התנהגות אלימה זו מובילה פעמים רבות לפגיעה בגוף ובנפש, עלולה לגרום לאובדן חיי אדם, ומשכך מסכנת את שלום הציבור וביטחונו.

על מדיניות הענישה לשקף חומרה זו, שמא עבריינים ימשיכו לעשות דין לעצמם ולנקוט באלימות כמענה לפתרון סכסוכיהם. באופן זה, על העונש שנגזר לבטא את הסלידה שיש ממעשי אלימות ואכזריות כמתואר בכתב האישום שבפנינו.

17. במקרה דנן, בפנינו התנהגות אלימה ואכזרית כלפי המתלונן, דקירתו מספר פעמים, תוך התעלמות מחומרת הפגיעות בו וממצבו הקשה, ובסופו של יום הותרו כשהוא פצוע, חבול ומדמם, מבלי להזעיק עזרה.

18. הטיעון כי המניע לביצוע המעשים הינו חשש מהמתלונן על רקע איומים משנת 2014, אינו יכול להצדיק התנהגות אלימה ועשיית דין עצמי.

19. כמו כן, לא ניתן להישאר אדישים אל מול ההשלכות הקשות של אירוע התקיפה על המתלונן, כפי שעולה מתסקיר נפגע העבירה שנערך בעניינו. מעבר לפגיעות הרפואיות החמורות שנגרמו לו, השלכות העבירה ניכרות עליו ועל משפחתו בכל תחומי החיים, ואלו נאלצים להתמודד עמן יום ביומו.

20. יודגש כי שקלנו גם את הנסיבות המקלות להן עתר המערער, לרבות הודאתו ונכונותו להשתתף בהליכי טיפול. יחד עם זאת, באיזון אל מול השיקולים שנמנו לעיל, אין בנסיבות אלה כדי לשנות ממסקנתנו, לפיה מתחייבת התערבות בעונש שנגזר, כך שיוחמר במידת מה, על פי ההלכה לפיה אין ערכאת הערעור ממצה את הדין.

בתוך כך, נדגיש כי עונשי המאסר שהושתו עליו בעבר ורוצו בדרך של עבודות שירות, לא היה בהם כדי להרתיע ולהביאו לידי נטישת דרכי האלימות. יש לקוות כי עתה ישכיל להמשיך בהליכי השיקום המוצעים לו בבית הסוהר, בהם החל במסגרת ריצוי עונשו, ועל כך יש לברך. לעניין מצבו הרפואי, חזקה על גורמי שב"ס כי ינקטו בהליכי הטיפול המתאימים.

21. לנוכח כל האמור, אנו סבורים כי העונש שנגזר בבית משפט קמא, העומד על 22 חודשי מאסר בפועל, אינו משקף את חומרת מעשיו והשלכותיהם על המתלונן, ומשכך אנו מחליטים להעמיד את העונש על 34 חודשי מאסר בפועל.

22. באופן דומה, מצאנו כי אין להפחית מגובה הפיצוי שהושת על המערער, בשים לב להשלכות הקשות של העבירה על המתלונן, כאמור.

23. סוף דבר, ערעור המערער נדחה וערעור המשיבה מתקבל בחלקו, באופן זה שעונש המאסר בפועל המוטל על המערער יעמוד על 34 חודשים, תחת העונש שקבע בית משפט קמא. יתר רכיבי הענישה, לרבות הפיצוי למתלונן, יותרו על כנם.

ניתן היום, ט' אייר התשע"ח (24.4.2018).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

המשנה לנשיאה